KONINKLIJKE BELGISCHE ACADEMIE VOOR FILATELIE

Samenvattingen van de voordrachten van 22 april 2023

1) Guy Coutant: Jean de Sperati, genie of oplichter?

Jean de Sperati is geboren in Pistoia (Toscane) in 1884. Hij werd zonder twijfel de grootste postzegelvervalser aller tijden. Sommigen noemen hem geniaal,voor anderen is hij de persoon die het meest schade aangebracht heeft aan de filatelie.

Zijn technische kennis steunde op vier pijlers, die hij van de familie meekreeg:

- Kennis van de filatelie: zijn broer was postzegelhandelaar en uitgever van een van de eerste Italiaanse filatelie-tijdschriften, de “San Marino”.
- Kennis van de fotografie: zijn tweede broer was fotograaf.
- Kennis van de papiersoorten: een familielid bezat een papierfabriek.
- De kennis van de scheikunde heeft hij verworven door zelfstudie.

Nadat zijn broer aangehouden werd omwille van het maken van valse postzegels, week Jean de Sperati uit naar Frankrijk, waar hij probeerde beter te doen dan zijn broer in het vervalsen van kostbare postzegels.

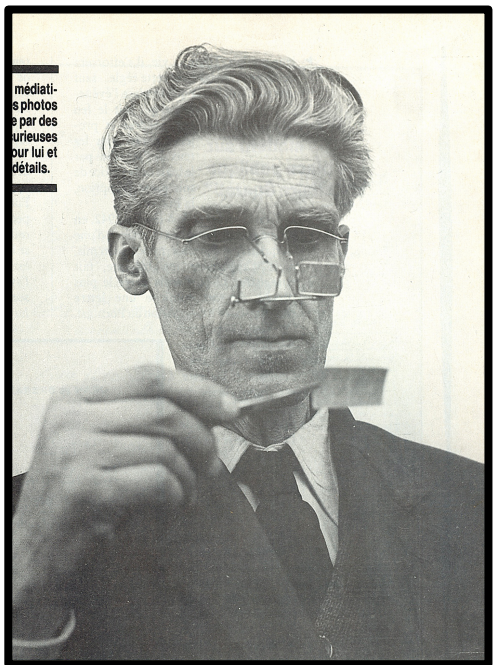

Jean de Sperati

Hij stelde vast dat zijn vervalsingen systematisch een certificaat van echtheid kregen van de meest befaamde experts, en hierdoor besloot hij deze weg verder te bewandelen. Hij verkocht zijn vervalsingen echter niet als echte zegels, hetgeen strafbaar zou zijn, maar als copies, goed wetende dat de kopers ze zullen beschouwen als “echte” zegels, voorzien van een certificaat van authenticiteit.

In 1942 wordt echter een zending met 18 van zijn vervalste zegels onderschept door de douane. Zij worden door de meest befaamde experts en specialisten onderzocht en... als authentiek bestempeld, waardoor Sperati zich mag verwachten aan een enorme boete.

Hij heeft alle moeite - tot in 1948 - om te bewijzen dat hijzelf de auteur is van deze zegels. Nadien besluit hij de experts belachelijk te maken door zijn vervalsingen, die hij nu “timbres d’art” noemt, systematisch te noteren en bekend te maken in de media. Hij geeft zelf verschillende boeken uit over zijn technieken en zijn resultaten.

De 18 zegels van Sperati door de douane onderschept in 1942

Uiteindelijk besluit de British Philatelic Society het op een akkoord te gooien met Sperati: tegen een bijzonder hoog bedrag levert Sperati al zijn vervalsingen, zijn documentatie en zijn technisch materiaal in bij deze British Philatelic Society.

Zo zijn al zijn vervalsingen nu gekend. Ze halen hoge prijzen in veilingen, waar men nu vermeldt: “het is een echte Sperati”...

2) Jean Deposson: De fout van Fexhe-le-Haut-Clocher

Bij het invoeren van de puntenstempel zijn de datumstempels van het type *dubbele cirkel*. De diameter ervan varieert volgens het aantal letters van het postkantoor.

We zien een datumstempel van 24 mm diameter van 19 nov. 1864: FEXHE-LE-HAUT-CLOCHER.

Voor een nog onbekende reden en op een onbekende datum verandert de datumstempel in één van 26 mm diameter op 4 dec. 1871: FEXE-LE-HAUT-CLOCHER (zonder de H). In de archieven zijn er nergens sporen te vinden waarin de spelling van FEXHE op deze manier zou geschreven worden! Uiterste gekende data: 4 dec. 1871 tot 31 okt. 1873.

Later vindt men de goede spelling terug, maar op een datumstempel van 23 mm diameter.

Datumstempel van 4 december 1871. FEXE-LE-HAUT-CLOCHER zonder de H

3) Jacques Stes: De post van de militairen tijdens de mobilisaties 1938 – 1939
Portvrij of niet ???

1. <u>De kleine mobilisatie van 1938 (van 27 sept. tot 4 okt. 1938)</u>

Er bestond nog geen portvrijdom noch van, noch naar de militairen.

2. <u>De mobilisaties in 1939</u>
   a) Mobilisatie in mei 1939 op versterkte vredesvoet, P.P.R. of Pied de Paix Renforcé
   b) De grote mobilisatie (van 25 aug. 1939 tot 10 mei 1940)

Dienstorder n°19 van 10 mei 1939: Tijdelijk portvrijdom voor de zendingen door de militairen maar niet voor de zendingen van burgers naar militairen. Militaire dienststempel + handgeschreven *Privé briefwisseling / Belgisch Leger.*

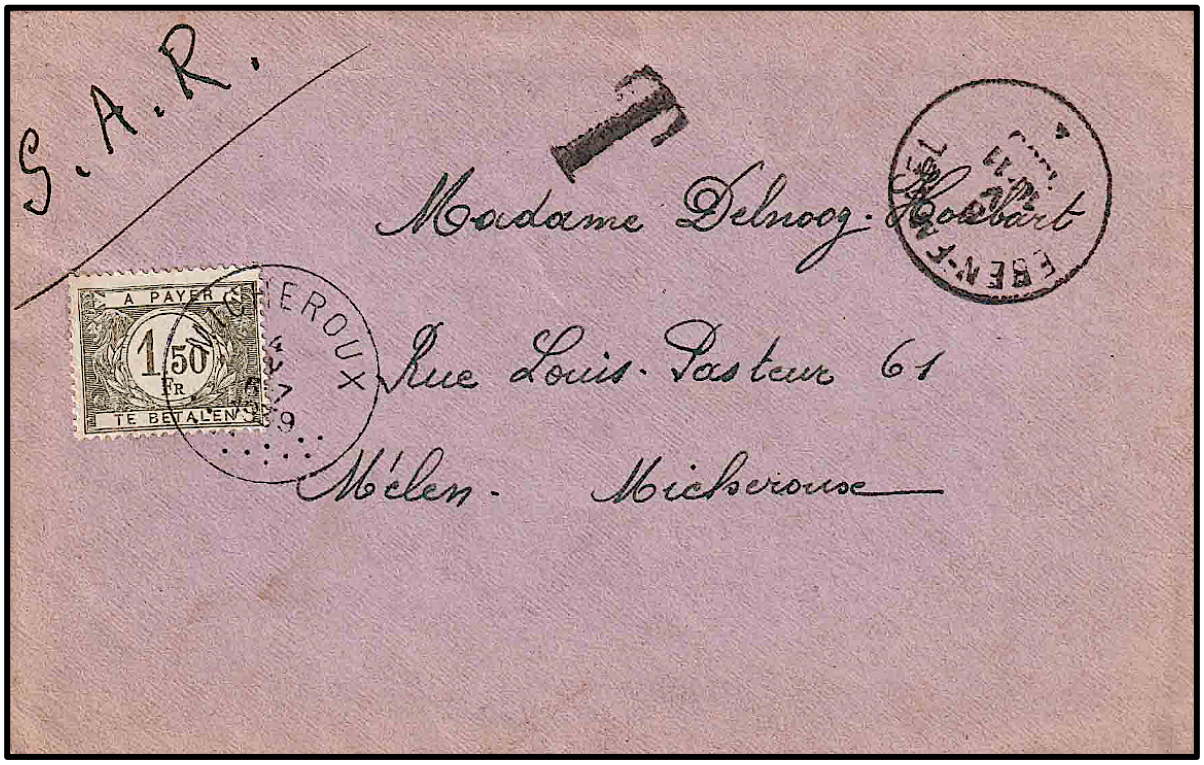

Brief van een militair gekazerneerd in Eben-Emael. Getaxeerd, want verstuurd op 3 mei 1939, terwijl het portvrijdom pas ingang vond op 10 mei

N.B. : voor de geïllustreerde postkaarten: portvrijdom indien ten minste 5 woorden.

Geen portvrijdom indien de brief 'S.M.' door een handelszaak verstuurd wordt of indien de afzender onbekend is.

Opmerking: expresrecht en aantekenrecht moeten wel betaald worden. De zegels worden dan met een rolstempel, diamantstempel of Sint-Andrieskruis afgestempeld voor de geheimhouding van de verzendingsplaats. De datum wordt manueel naast de zegel vermeld.

Geen portvrijdom voor naamkaartjes.

Briefwisseling van militairen in de burgerpostbus gevonden (wat niet toegelaten was indien men van het portvrijdom wenste te genieten), moet gewoon doorgezonden worden zonder datumstempel.

Brieven naar het buitenland: geen portvrijdom. Ze worden getaxeerd volgens het binnenlands tarief van het land van herkomst (enkel het ontbrekend port).

`

Getaxeerd, want geen portvrijdom voor naamkaartjes

Brief van een militair naar Valenciennes. Geen portvrijdom voor het buitenland.

4) Pascal Liévin : De postale oorlog tegen Rhodesië 1965-1980

Noord-Rhodesië (Zambia) en Nyasaland (Malawi) werden in 1964 onafhankelijk, maar het bleek gevaarlijk om ook aan Zuid-Rhodesië de onafhankelijkheid te verlenen, vanwege het segregationistische regime aldaar, dat verkiezingen met democratische deelname van de zwarte bevolking onmogelijk maakte.

Ian Smith, de premier van Zuid-Rhodesië, besloot op 11 november 1965 eenzijdig de onafhankelijkheid van zijn land uit te roepen. Zuid-Rhodesië gaf ter gelegenheid daarvan een postzegel uit, maar Groot-Brittannië weigerde deze onafhankelijkheid te erkennen en vroeg de internationale gemeenschap de postrelaties met Rhodesië op te schorten. Dit verzoek slaagde niet en de Britten verklaarden de postzegel illegaal en zonder frankeerkracht.

Vanwege het grote ongenoegen van de Britten die strafport moesten betalen om hun post uit Rhodesië te ontvangen, nam de Britse postdienst voorzorgsmaatregelen zoals het gebruik van een stempel met een verklarende tekst.

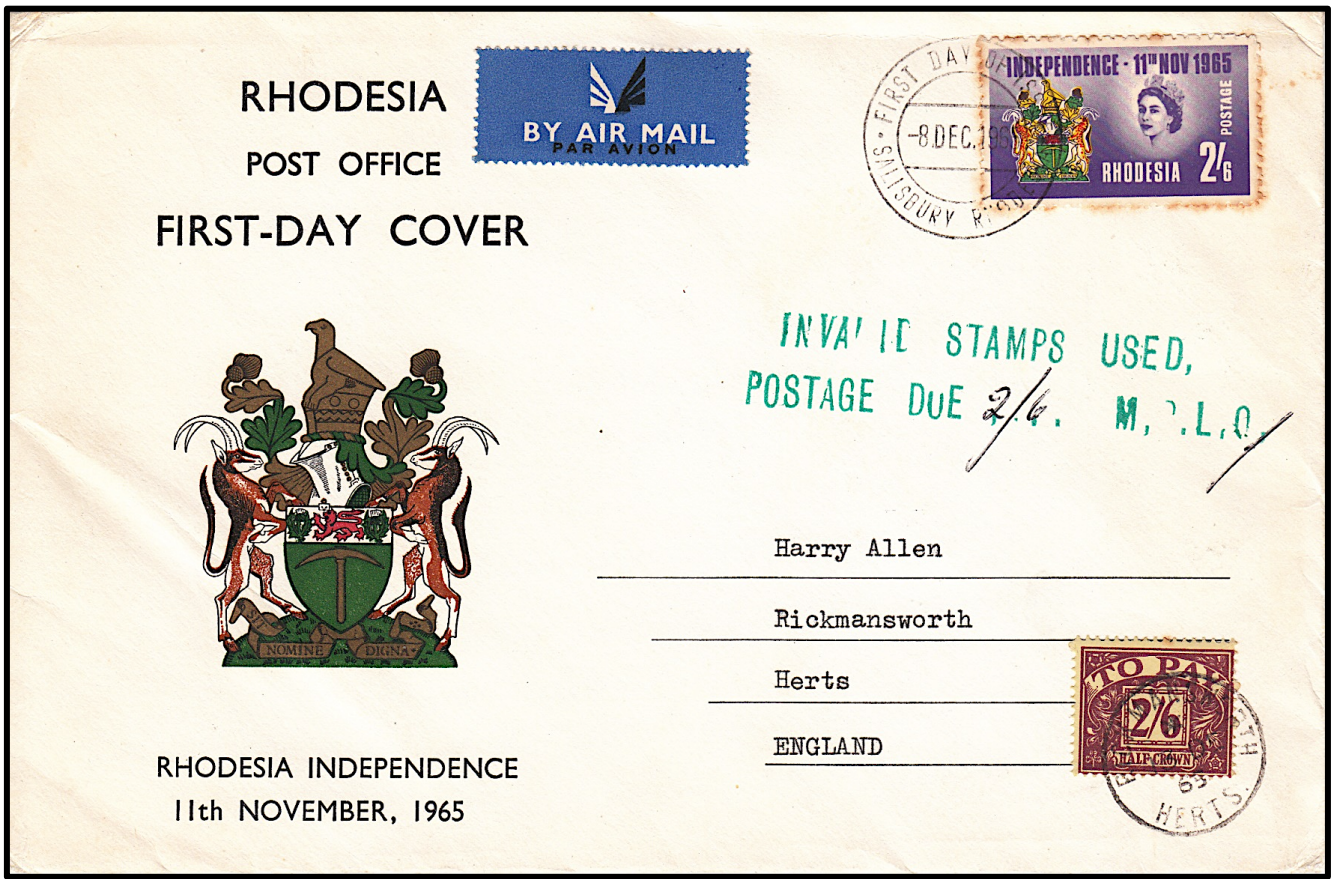

Brief met de eerste postzegel van Rhodesië.
Met strafport, want de zegel werd illegaal en zonder frankeerwaarde verklaard

De Britse regering nam vervolgens de belachelijke stap om een valse postzegel te maken, die sterk leek op de Rhodesische postzegel.

De Rhodesische regering gaf vervolgens een nieuwe reeks postzegels uit: courante postzegels uit het koloniale tijdperk werden overgedrukt met *Independence / 11 November 1965*. Ook deze postzegels werden door de Britse regering illegaal verklaard.

Brief met een postzegel uit de tweede reeks van Rhodesië.
Met strafport, want deze zegels werden eveneens illegaal en zonder frankeerwaarde verklaard

Rhodesië gaf vervolgens een derde reeks uit, opnieuw met de beeltenis van koningin Elizabeth, maar met het woord RHODESIA in plaats van SOUTHERN RHODESIA. Verrassend genoeg stond de Britse regering toe dat deze in Londen gemaakte postzegels aan Rhodesië werden geleverd. Dit maakte het onmogelijk voor Londen om deze zegels achteraf illegaal te verklaren...

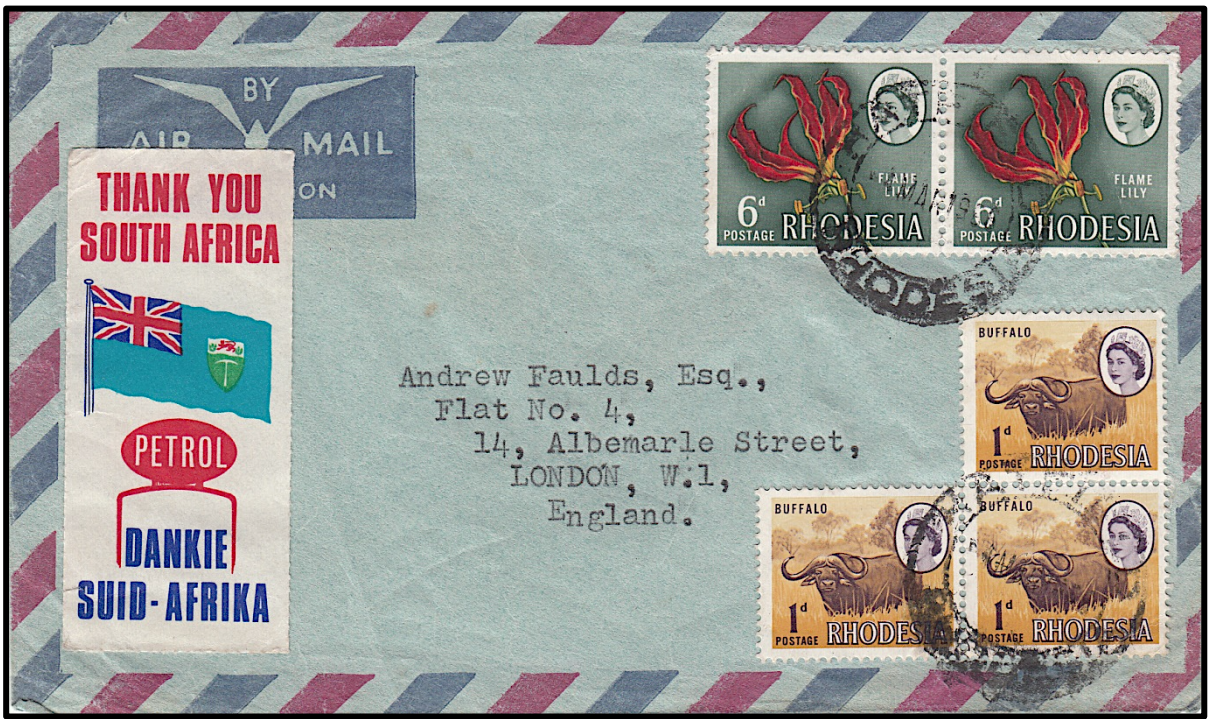

Brief met postzegels uit de derde reeks van Rhodesië.
Zonder strafport, want deze zegels werden niet illegaal verklaard

Op 2 maart 1970 riep Ian Smith de Republiek Rhodesië uit en brak met de Britse monarchie. Het decimale systeem werd ingevoerd, met de Rhodesische dollar. En een vierde reeks werd uitgegeven, zonder de koninklijke beeltenis en in decimale munt. Dit deed de postoorlog, die met de derde serie wat geluwd was, weer opleven.

Aerogram met postzegels uit de vierde reeks van Rhodesië.
Met strafport, want deze zegels werden eveneens illegaal en zonder frankeerwaarde verklaard

De nieuwe postzegels werden ook illegaal verklaard ... vanwege het gebruik van het decimale systeem! De Britse posterijen waren ten einde raad.

In Groot-Brittannië wonnen de Conservatieven de verkiezingen van 1970, en de nieuwe premier Edward Heath schortte het strafport op post uit Rhodesië op.

Pas na lange en moeilijke onderhandelingen werd op 21 december 1979 het Lancaster House Akkoord ondertekend door Ian Smith en Margaret Thatcher, waarmee alle Britse en VN-sancties tegen Rhodesië werden beëindigd.